

Bolesti koje se prenose sjemenom glavni su ograničavajući čimbenik za proizvodnju ječma.

Автор(и): н.с. Тошка Попова, Институт по земеделие в Карнобат

Дата: 18.10.2022 Брой: 10/2022

Bolesti koje se prenose sjemenom glavni su ograničavajući čimbenik u proizvodnji ječma. Najvažniji patogeni su *Ustilago nuda*, uzročnik prašne glavnje, i *Helminthosporium graminea*, uzročnik prugaste bolesti.

Prašna glavnja je od velikog gospodarskog značaja za ječam. Karakteristični simptomi bolesti pojavljuju se tijekom klasanja. U zaraženom klasu, umjesto zrna, formira se crna masa glavnjinih spora u koju se on pretvara. U pravilu, svi dijelovi klasa su uništeni. Netaknuti ostaju samo rachis i ponekad mali dio osina. Suzbijanje ove bolesti provodi se uglavnom predsjetvenom zaštitom sjemena i oplemenjivanjem. Ozimi sladni sortiment Perun posjeduje otpornost na uzročnika prašne glavnje.

Prugasta bolest je od odlučujućeg gospodarskog značaja za ječam. Simptomi bolesti uočavaju se od nicanja do zrenja, ali najkarakterističniji su simptomi u razdoblju nakon klasanja. Na listovima se razvijaju svijetložute pjege koje se postupno izdužuju između žila. Naknadno, pjege potamne i uzdužno se raspucaju u 2–3 pruge. Postupno, zaraženi listovi potpuno se osuše. Napadnute biljke ne klasaju ili ostaju sterilne. U rijetkim slučajevima, kada formiraju zrna, ona su zgrčena i slabo razvijena. Ograničavanje širenja bolesti provodi se uglavnom dezinfekcijom sjemena.

Sjeme, kao oblik novog života, krhko je i slabo i treba njegu. A ta njega počinje dezinfekcijom. Tretiranje sjemena odgovarajućim proizvodom štiti ne samo njega, već i klice, korijenje i mlade biljke u početnim fazama njihova razvoja. Poznato je da dostupni proizvodi za tretiranje sjemena imaju i stimulativni učinak na klijanje i na razvoj mladih biljaka. Osigurava se ujednačeno nicanje i izbijanje, ravnomjeran razvoj i siguran prinos. Izbor proizvoda za tretiranje sjemena ovisi o mnogim uvjetima. Potrebno je znati razinu kontaminacije sjemena uzročnicima patogena koji se prenose sjemenom. Te se informacije dobivaju izvođenjem fitopatološke analize. Na toj se osnovi odabire prikladan fungicid. Sklop usjeva je u optimalnom stanju kada nije utvrđena kontaminacija. Tretiranje sjemenskog materijala u elitnoj sjemenskoj proizvodnji je obvezno. Izbor proizvoda ovisi i o opremi za tretiranje sjemena. Tretman ispravno funkcionirajućom opremom, koja točno dozira proizvod, osigurava kvalitetno i ujednačeno pokrivanje sjemena. Spekter djelovanja proizvoda za tretiranje sjemena povezan je sa sposobnošću aktivnih tvari da prodru u tkiva domaćina. Kontaktni fungicidi ne mogu suzbiti razvoj patogena unutar sjemena, već samo na površini. Oni pružaju zaštitu od infekcije iz tla i na površini sjemena.

Aktivne tvari sistemičkih fungicida pružaju pouzdanu zaštitu od glavni uzrokovanih površinskom ili unutarnjom infekcijom, suzbijaju razvoj truleži korijena i inhibiraju razvoj septorioza u ranim fazama ontogeneze. Preporuča se uporaba sistemičkih fungicida – oni pružaju pouzdaniju zaštitu.

Prilikom tretiranja sjemena kemijskim sredstvima obvezno je pridržavati se određenih uvjeta:

- Pravilan odabir opreme za tretiranje sjemena.
- Strogo pridržavanje uputa za primjenu odgovarajućeg proizvoda.
- Strogo poštivanje navedene doze.

Kvaliteta dezinfekcije sjemena određuje učinak fungicida. Potrebno je da proizvod dođe do svakog zrna i osigura ujednačeno pokrivanje njegove površine.

Suzbijanje bolesti je učinkovito kada se provodi na integrirani način, s potrebnom preventivnom, gospodarskom i ekološkom orijentacijom. Poštivanje osnovnih agrotehničkih mjera neće u potpunosti eliminirati bolesti, ali će značajno ograničiti stupanj njihova razvoja i, sukladno tome, gubitke.

Preventivne mjere:

- Poštivanje odgovarajućeg plodoreda.
- Usitnjavanje i zaoravanje biljnih ostataka.
- Korištenje zdravog sjemenskog materijala.

Kemijsko suzbijanje:

Za tretiranje sjemena protiv glavni i prugaste bolesti preporučuju se: Bariton Super 97.5 FS – 100 ml, Lamador 400 FS – 20 ml, Lamador Pro – 50 ml, Kinto Trio – 120–150 ml, Rancona 15 E, Rancona i-Mix, Rancona Royal – 100 ml, Orius 5 FS/Savage 5 FS – 150 ml, Tesoro 250 – 100 ml, itd. Primjenjuju se polumokrim postupkom, pri čemu se preporučena doza otopi u 4 l vode, a dobivena otopina je za 100 kg sjemena.